

Índex

Agraïments i introducció	2
No tot serà nou, però sí que serà diferent.	2
Un problema estructural requereix canvis estructurals.	7
Cada model productiu per desenvolupar-se necessita un entorn ajustat i favorable.	7
L'Acord Estratègic per la internacionalització, la qualitat de l'ocupació i la competitivitat de l'economia catalana	8
Diagnosi.....	9
Propostes	9
Execució	10
Més i millor formació professional serà necessària.....	10
ANNEX.....	13
On i com ens ha afectat aquesta crisi?	13

Agraïments i introducció

En primer terme, vull agrair als organitzadors la seva invitació per assistir-hi i participar en aquesta universitat europea d'estiu.

Crec que als membres d'aquesta taula se'ns demana que fem l'esforç d'aixecar el cap i mirar una mica més enllà de la situació de crisi econòmica que estem vivim i els fem partícips de les perspectives per a la nostra regió pel 2010-2020.

Ho intentaré, però no els hi nego la dificultat.

Com reconeix la Comissió Europa en la seva comunicació del passat 16 de desembre al Parlament, al Consell, al Comitè Econòmic i Social i al Comitè de les Regions, referida a "noves capacitats pels nous treballs" (New skills for new jobs) : *"la sobtada crisi financera del segon semestre de 2008 il·lustra les limitacions de tot exercici de previsió.."* doncs *"la gravetat de la crisi financera fa extraordinàriament imprevisible el futur de l' economia mundial"*.

Aquesta limitació en la predicibilitat i l'existència d'una estructura econòmica i social de Catalunya amb característiques específiques –com intentaré posar de manifest més endavant- no crec que permeti configurar les perspectives per a la propera dècada a partir d'una transposició mecànica de les previsions numèriques que s'ofereixen en estudis fets fins ara d'àmbit i dimensió europea.

No obstant això, la pertinència a la mateixa realitat política social i econòmica que configura Europa fa que en els anàlisis i les perspectives, com a mínim, s'hagin de tenir presents els mateixos factors i les mateixes tendències que, al meu parer, continuen i continuaran presents en la transformació de l'economia mundial, en general i l'europea en particular.

No tot serà nou, però sí que serà diferent.

Voldria fer un primer incís i afirmar que en termes d'ocupació: No tot serà nou, però segur que serà diferent.

Un exemple i aval d'aquesta afirmació és el fet que el CEDEFOP en el seu informe sobre "Futures habilitats necessàries (Future skill needs)" establint la possibilitat que es creïn, en la UE-25 i en el període 2006-2020, aproximadament 100 de llocs de treball, ho distribueix de la següent forma:

- 20 milions llocs de treball es assigna a noves activitat i sectors

- Els 80 restants els assigna a la substitució de aquelles persones que es jubilen o retiren del mercat de treball.

Igual que fa la Comissió, sóc dels que penso que aquestes xifres hauran de ser sotmeses a una reavaluació. Una reavaluació tant equidistant, com sigui possible, d'un comportament basat en l'eufòria existent en el període anterior a la crisi, com de la depressió, que ens originat la nostra experiència actual. Dit d'una manera més planera: Ni podem projectar les taxes de creixement de l'ocupació anterior, ni les de destrucció actuals.

Amb tot això vull cridar la seva atenció a la tendència que assenyala aquest estudi: La major part d'aquests nous llocs de treball que s'oferiran en la propera dècada seran fruit de la substitució de les persones que avui les ocupen (renovació generacional), amb requeriments nous i diferents però en sectors que ja coneixem.

No seran activitats pròpiament noves, però sí diferents. És a dir, amb característiques i requeriments diferents que estaran en consonància amb el model productiu de bé o servei del que es tracti.

L'evolució de les qualificacions que s'albira en funció de les tendències que s'observen en la actualitat seran:

- En general: augmenta la demanda de qualificacions, fins i tot per ocupacions no qualificades, fruit del canvi tecnològic, la globalització i les noves formes d'organització de treball i també augmenta la demanda d'habilitats transversals com ara el domini de les TIC, treball en equip i habilitats comunicatives.
- Dins dels segments *d'alta qualificació* es preveu l'augment de la demanda d'ocupacions per a la producció de bens i serveis que demanen alta qualificació.
- Pel que fa a les *qualificacions mitjanes*, es preveu un descens de les ocupacions manufactures tradicionals de caràcter manual i que es puguin deslocalitzar així com d'aquelles ocupacions del sector serveis rutinaris i que fruit dels avenços tecnològics es puguin mecanitzar. Contràriament, es preveu l'augment de les activitats de professionals de formació mitjana tant en els sectors productiu de bens com de serveis que requereixin una prestació presencial. (ex: serveis a las persones, com salut, educació, atenció social, cultura, oci i esbarjo o a les empreses com manteniments, gestió logística).
- Per últim, es preveu un augment de la demanda d'ocupacions que demanen *qualificacions elementals* (ex: neteja, "call centers")

Si aquesta mutació apunta a una major i millor formació de les persones per no col·lapsar l'execució d'aquest canvi en el model productiu, la possibilitat d'ocupar-se o mantenir-se en el treball de qui cerqui o tingui treball també estarà en consonància amb aquesta major i millor formació.

Crec que és important que ho tornen a remarcar, perquè podem cometre un greu error en l'orientació de les actuacions formatives, o si més no en el missatge que transmetem, si fiem tota la responsabilitat i el protagonisme a les noves activitats, per sortir de la crisi i afavorir la creació de l'ocupació que necessitem, doncs tenen un paper però no tot.

Hi molta ocupació i molt a fer en la modernització dels sectors madurs, per aconseguir que : "els sectors madurs no esdevinguin obsolets". I aquesta idea també ha de guiar la nostra actuació col·lectiva.

I és bo que això sigui per dos raons:

- Perquè sinó el problema de l'adaptació de la ma d'obra actual a les noves necessitats s'incrementaria exponencialment.
- Però també perquè necessitem que les persones sàpiguen que: "poden i han de millorar el que fan i coneixen, i no tots han d'embarcar-se en la difícil aventura de re inventar-se totalment", doncs això els hi genera en molta casos una angoixa paralitzant davant de canvis tan profunds.

La crisi financera internacional ha magnificat la necessitat dels canvis.

El resultat d'un procés de globalització dels capitals sense una regulació i un control per part de poders públics, ha provocat la pèrdua de confiança i el consegüent col·lapse del sistema financer internacional.

Fruit del caràcter sistèmic que té i per evitar una depressió econòmica de conseqüències encara més greus que les que avui coneixem els Governos, les autoritats i les institucions financeres internacionals han sortit al seu rescat. Amb una intervenció coordinada, global i massiva en consonància amb el títol de la declaració de la passada primavera del G-20: "una crisi global requereix accions globals".

El restabliment de la confiança en el sistema financer i el retorn a la circulació de crèdits és una condició necessària per sortir de la crisi, però no suficient, perquè la crisi financera internacional s'ha traslladat a l'economia real, generant una terrible onada de destrucció d'ocupació i empreses i per poder sortir-ne serà necessari analitzar i resoldre els problemes que teníem quan varem entrar en crisi.

Perquè la fallida d'un model de sistema econòmic financer que substituïa la producció per l'especulació ha fet més evidents les mancances de la nostra economia productiva, que es basava en:

- una baixa productivitat i baix valor afegir dels productes i serveis produïts,
- un excés de consum intern,
- la construcció com a factor especulatiu
- i un fort endeutament d'empreses i famílies,

Aquests factors, a més a més, d'emascarar els problemes, mitjançant un fort creixement econòmic, frenaven les solucions, doncs: "fent el que fèiem i com ho fèiem" es guanyava molt, penalitzant la generalització de les actituds de canvi i innovació.

Així doncs, la implementació addicional del problema econòmic i d'ocupació que patim es deu a la conjunció dels aspectes externs i els aspectes específics derivats del nostre model de creixement i productiu.

Per això, la solució a la situació econòmica general és imprescindible però insuficient. No podem, ni hem de desentendre'ns de les solucions globals però tampoc donar per fet que resolta la crisi financera, tot s'haurà resolt.

S'ha de canviar el model productiu actual.

Algunes dades addicionals per il·lustra-ho.

L'observació de la diferent pèrdua o guanys del nombre de cotitzants al règim general i a l'especial d'autònoms de la Seguretat Social que s'ha produït entre el mes de juny 2008 i el mateix mes de 2009, per sectors d'activitat, crec que és força representativa del problema d'estructura econòmica que tenim a Catalunya. Donat que si afegim el increment de població activa, la xifra resultant coincideix amb el increment de l'atur, que s'ha produït en el mateix període, segons l'enquesta de població activa.

Certament, sóc conscient que amb aquesta informació ens acostarem a l'evolució de l'ocupació, però no abastarem la totalitat del problema, que indefectiblement també ha d'incloure la desocupació.

Afiliació a la Seguretat Social a Catalunya

Dades: dels règim general i autònoms, per seccions d'activitat, segons CNAE-09

ACTIVITAT ECONÒMICA	General + Autònoms		PES SECTOR SOBRE TOTAL	
	juny 2009	Variació interanual	Afilats	Variació
		absoluta		

SECTORS MÉS SIGNIFICATIUS PER LA PÈRDUA D'AFILIACIÓ

Construcció	303.847	-78.165	-25,7%	9,8%	-30,2%
Indústria Manufacturera	486.270	-76.388	-15,7%	15,7%	-29,5%
Comerç; Reparació de Vehicles de Motor i Bicycletes	574.808	-40.960	-7,1%	18,6%	-15,8%
Activitats Administratives i Serveis Auxiliars	220.948	-35.859	-16,2%	7,2%	-13,8%

SECTORS MÉS SIGNIFICATIUS PER LA CREACIÓ D'AFILIACIÓ

Subministrament d'Aigua, Activitats de Sanejament, Gestió de Residus i Descontaminació	25.970	218	0,8%	0,8%	0,1%
Educació	127.832	3.543	2,8%	4,1%	1,4%
Administració Pública i Defensa; Seguretat Social Obligatòria	177.068	5.145	2,9%	5,7%	2,0%
Activitats Sanitàries y Serveis Socials	225.949	6.189	2,7%	7,3%	2,4%
TOTAL	3.088.196	-258.977	-8,4%	100%	-100%

Font: [Observatori del treball de la Generalitat de Catalunya. Elaboració pròpia](#)

Com es pot comprovar, la pèrdua d'afiliació per sectors d'activitat - equiparable a la pèrdua neta d'ocupació- no es proporcional ni homogènia.

La construcció amb solament el 9,8% de l'afiliació total, aporta el 30,2% de treball perdut en un any. I la indústria manufacturera, que suposa el 15,7% de l'afiliació és la responsable del 29,5% del total de llocs desapareguts. Si aquests dos sectors els afegim el que ha succeït al comerç i als serveis administratius, aleshores ens trobarem que l'explicació del 90% de l'afiliació perduda, es concentra en només quatre sectors d'activitat, que suposen una mica més de la meitat (54%) del total dels ocupats.

Sectors, el desenvolupament dels quals a Catalunya no s'ha caracteritzat per una millora de la productivitat suficient, ni la incorporació de valor afegit, però sí que han estat molt marcats per l'excés de temporalitat que han aportat i que s'ha transformat amb el mecanisme d'ajust més utilitzat.

En l'altre extrem ens trobem que, tot i la crisi, en quatre sectors que agrupen 18% de l'afiliació s'ha produït la recuperació del 6% de l'ocupació destruïda. Aquest són sectors relacionats amb la gestió dels serveis bàsics i energètics o els serveis a les persones (educació, atenció social i salut) que avui demanden personal qualificat (que de vegades no tenim format a Catalunya o Espanya), i també d'altres amb menor qualificació, però difícilment deslocalitzables perquè son de caràcter presencial.

Només amb aquesta petita observació del que està succeint ja es té una clara percepció de la dimensió estructural de la problemàtica, resultat del nostre patró de creixement, que evidentment acaba produint un gran problema en el mercat de treball: es destrueix ocupació i es generà atur.

Un problema estructural requereix canvis estructurals.

Ens equivocariem si obviéssim o oblidéssim aquesta dimensió estructural del problema que tenim i ens concentréssim exclusivament en abordar la solució d'un dels seus factors desencadenants, o de les seves conseqüències.

Els canvis, les mutacions no es deriven d'un únic factor, i en conseqüència cap d'ells per si sòl els pot resoldre. Aquest es un error que últimament observem quan s'intenta fer descansar la solució als problemes en una única reforma, ja sigui en el mercat de treball o en el sistema educatiu.

Estem davant d'un problema multi factorial que requereix solucions multi factorials.

En resum, ja ho teníem pendent, però conseqüència d'aquesta crisi s'ha fet més evident: cal transitar, el més ràpidament possible, des d'un model productiu de bens i serveis basat en la força de treball vers un altre que es fonamenti una economia de baixa emissió de carboni i en la creixent incorporació del coneixement.

Un model que ens permeti donar més valor al que fem (productes i serveis), al com ho fem (els processos) i amb qui ho fem (les persones), millorant les aptituds i actituds.

Cada model productiu per desenvolupar-se necessita un entorn ajustat i favorable.

Situar en el centre del debat la transformació del model productiu no suposa defugir la necessitat d'abordar les reformes estructurals que siguin necessàries, com ara les relacions laborals, el sistema educatiu o el energètic, el de recerca, desenvolupament i innovació i d'altres.

No vegin en aquesta afirmació cap concepció determinista o mecànica de les interrelacions entre model econòmic productiu i la resta de demandes, sinó un intent de sistematització, inspirat en gran manera en el treball del catedràtic de sociologia de la Universitat de Salamanca Mariano Fernández Enguita sobre "[Educació, economia i societat en Espanya: els desafiaments del treball en la era global](#)".

Els canvis científics i tecnològics, fan possible els canvis en els models productius, però no son l'únic factor de canvi. Molts cops, aquests canvis responen -i es corresponen- als impulsos provinents de les transformacions socials, culturals i polítiques que s'han desenvolupat fruit de la nova realitat que han ajudat a configurar.

Per exemple, els canvis organitzatius que es deriven del pas d'una producció de bens en sèrie i pel consum en massa que es desenvolupa en mercats regionals, parametritzables i estables i que s'executava amb una gestió de la ma d'obra d'iguals característiques (taylorisme) està essent substituïda per una producció de bens i serveis global i variable, que requereix una flexibilitat productiva que des d'una banda s'ha fet potencialment possible de gestionar fruit dels canvis tecnològics, en general, i els de les eines de la informació i la comunicació en particular.

Ara bé, aquesta flexibilitat productiva alhora es pot gestionar mitjançant la inestabilitat i la precarietat laboral o l'especialització flexible i polivalent de les persones que treballen. En el primer supòsit l'avenç tecnològic comporta un increment en la desqualificació i desresponsabilització de las persones que treballen en l'empresa, mentre que el segon suposa i requereix d'una major qualificació, iniciativa i responsabilitat .

I d'aquesta opció es deriven requeriments diferents en la formació de les seves aptituds i les actituds. I també una organització de les relacions laborals i les seves institucions que han de ser coherents amb els objectius perseguits.

Tot això suposa que totes i cadascuna de les reformes que s'hagin de produir s'han d'alinear i estar orientades per atendre les necessitats del nou model productiu que es vulgui i s'acordi, ja que en cas contrari serà aquell que una part de la societat imposi a l'altre, escapçant la senda del desenvolupament econòmic sostenible, la creació d'ocupació i de progrés social fer-les avançar en la direcció...

D'aquesta afirmació es desprèn una altra conclusió:

El tipus de sortida per la que optem condicionarà i estarà condiciona pel què i el cóm canviem i cap on volem canviar.

L'Acord Estratègic per la internacionalització, la qualitat de l'ocupació i la competitivitat de l'economia catalana

Per sort, a Catalunya, avui, hi ha un consens generalitzat sobre això.

Un consens que és d'ara, data de l'any 2005 i es va renovar el 2008, és:

L'Acord Estratègic per la internacionalització, la qualitat de l'ocupació i la competitivitat de l'economia catalana, que el Govern de Catalunya, les organitzacions empresarials i les organitzacions sindicals, van construir i signar.

Si per resoldre els problemes es necessita: diagnosi, propostes i actuació. L'Acord Estratègic té de tot.

Diagnosi:

Té una diagnosi comuna i consensuada "sobre els problemes actuals de l'economia catalana i sobre els reptes que ha d'afrontar en un futur pròxim", com es diu a la introducció de l'acord.

I on també s'afirma: "En un nou context internacional caracteritzat per la forta competència d'economies amb baixos costos salarials, la nostra capacitat competitiva no pot basar-se en els avantatges de costos o en la precarietat laboral".

Val la pena recordar que això no es diu ara, en el 2008 i 2009, quan la crisi i les seves conseqüències més negatives són evidents. Això ja és deia en el 2004 quan l'economia catalana creixia més del 3% i es creava ocupació en percentatges similars.

Aleshores ja érem conscients de la necessitat de transformar el model productiu de bens i serveis existent perquè donava símptomes d'esgotament.

Alguns paràgrafs més que abunden en aquesta tesi.

- ✓ *"Les bases del model de creixement han estat excessivament fonamentades en el dinamisme de la demanda interna (específicament, el consum de les llars) i l'impuls del sector de la construcció"*
- ✓ *La inversió productiva i l'activitat industrial han tingut un comportament més feble*
- ✓ *El creixement d'aquests anys s'ha fonamentat en augments de l'ocupació, però amb un estancament dels nivells de productivitat*
- ✓ *Els febles resultats en productivitat no són el resultat únicament d'un teixit productiu orientat cap a sectors de baix valor afegit, sinó que, en bona part, ho són de les mancances estructurals que presenta l'economia catalana*
- ✓ *Els resultats positius en l'àmbit laboral no han d'amagar que s'enregistren encara nivells de temporalitat elevats, una taxa d'atur més elevada en joves i dones o un elevat grau de sinistralitat laboral*
- ✓ *L'aparició de nous competidors, amb costos laborals menors, ha tingut com a conseqüència l'aparició de fenòmens de deslocalització industrial.*

Propostes

El propi document quan tracta de sintetitzar les propostes que realitza, senyala que aquestes "posen un èmfasi especial en els dèficits estructurals:

- *infraestructures en general*
- *formació de la població activa;*
- *recerca i desenvolupament;*
- *transferència de tecnologia;*
- *finançament de les pimes;*
- *projecció internacional i*
- *atracció d'inversions exteriors.*

Així mateix, tot i reconeixent la importància cabdal de les mesures adreçades directament al reforçament de la competitivitat, el Govern i els agents socials creuen imprescindible millorar el marc de relacions laborals, afavorint al mateix temps la flexibilitat i una major estabilitat laboral."

Execució

La concreció i la quantificació de les mesures que contenen les dues versions de l'acord, així com els mecanismes de seguiment, han permès que la seva execució hagi estat coneguda, debatuda, valorada i avaluada.

Més i millor formació professional serà necessària.

Les mesures que contemplà l'Acord Estratègic del 2005 anaven en aquest sentit. La revisió del 2008 també, però fent un major èmfasi ens els temes de la formació professional de la ma d'obra, donant lloc al FP.CAT del que com ahir van tenir una sessió específica els estalvio entrar-hi de nou.

No obstant això, aquesta importància vers la formació professional en l'acord és fruit de la consideració que mereix aquest tema als agents socials econòmics.

Es calcula que en la UE del 25 la proporció d'ocupacions on es requerirà un alt nivell d'estudis es situarà al voltant del 31'3% del total, les qualificacions mitjanes es requeririen en el 50,1% dels llocs de treball i l'ocupació que requerirà un nivell d'estudis i formació baix baixarà fins el 18'5%.

A Catalunya en el període 2000-2008 la situació ha evolucionat en la direcció adequada, però de forma clarament insuficient.

	2008			2000			2008-2000		
	Homes	Dones	Total	Homes	Dones	Total	Homes	Dones	Total
baix	45,6%	36,5%	41,6%	53,5%	41,7%	48,8%	-7,9%	-5,2%	-7,2%
mitja	24,3%	26,6%	25,3%	21,0%	25,0%	22,6%	3,3%	1,6%	2,7%
superior	30,1%	36,9%	33,1%	25,5%	33,3%	28,6%	4,6%	3,6%	4,4%

Font: IDESCAT. EPA I Elaboració pròpia

En 8 anys el pes de població ocupada amb un nivell de formació baix ha disminuït en 7 punts, en termes relatius, malgrat que en termes absoluts creixia en més de 100.000 persones.

Aquest descens en termes relatius s'ha distribuït entre els altres dos nivells formatius, afavorint el creixement en 4'4 punts percentuals la població ocupada amb una educació de nivell superior i de 2'7 punts percentuals en la que té un nivell d'estudis mitja.

L'any passat, segons el IDESCAT, l'estructura de la població ocupada a Catalunya en funció del seu nivell de formació era: el 33,1% de les persones tenien un nivell d'estudis superior, el 25,2% el seu grau de educació era mig i el 41'3% amb baixa formació. Amb un clar biaix positiu per a les dones.

Com es pot comprovar massa lluny de les previsions futures. Sobre tot pel que fa a l'excés de persones amb formació baixa i la mancança en formació mitjana, que afecta quasi un 25% de la població ocupada.

Una part d'aquesta millora de la qualificació necessària en la propera dècada, com posa en evidència els estudis de Paco Miranda en "Un nou model de qualificació per a una nova economia" que jo comparteixo, es derivarà de:

- L'efecte substitutiu generacional que s'accelera amb el creixent de la població major de 16 anys a partir del 2012 i l'acceleració en el 2018 que la situarà en la mateixa cota que en el 2000.
- El manteniment de l'actual tendència creixent d'escolarització en els cicles formatius de grau mig en detriment dels batxillerat. En 8 anys els matriculats en 1 curs de mòduls professionals de grau mig han passat de ser el 30% dels joves de 16 anys al 43% i si analitzen la totalitat dels matriculats en FP i els batxillerats de ser el 36,4% al 47%, acostant-se així al 60% de la mitjana europea.
- La necessitat de millorar la productivitat de l'ensenyament sobretot els cicles formatius de grau mig, on la relació entre matricules inicials i titulacions es situen per sota del 50%, per contra en el cicles formatius de grau superior se situen per sobre del 60%, superant fins i tot els batxillerats. En aquest sentit un dels factors per reduir l'abandó dels cicles formatius (en especial els de grau mig) i reordenar-lo per afavorir l'adquisició de competències comunes ordenades en uns pocs grans àmbits, a l'efecte d'afavorir una major adaptabilitat al llarg de la seva vida professional.
- Malgrat tot, l'efecte substitutiu serà quantitativament insuficient, caldrà afegir dos actuacions complementaries:

- la reforma dels subsistemes de formació per l'ocupació (oferta i demanda) per a que en el si de l'empresa, en especial la petita i mitjana, les persones ocupades utilitzin els recursos para la seva formació i es formin.
- I afavorir l'entrada de treballadors en actiu als mòduls professionals.

ANNEX

On i com ens ha afectat aquesta crisi?

Dades de Catalunya entre les persones de 16 a 64 anys

	2007			2008			II tri 2009		
	població	ocupació	taxa	població	ocupació	taxa	població	ocupació	taxa
Homes	2463,9	2001,8	81,2%	2481,1	1949,5	78,6%	2470,5	1742,7	70,5%
Dones	2385	1485,7	62,3%	2413,6	1522,6	63,1%	2411,2	1424,2	59,1%
Total	4848,9	3487,5	71,9%	4987,6	3471,6	69,6%	4881,7	3166,8	64,9%

Font: IDESCAT. EPA i Elaboració pròpia

Convé recordar que a Catalunya la taxa d'ocupació mitjana de les persones entre 16 i 64 anys durant l'any 2008 era del 69'6%, només a 4 dècimes de l'objectiu del 70% fixat per la UE pel 2010. Ara bé, aquesta xifra no pot amagar que veníem d'un 2007, on es superava l'objectiu europeu en quasi 2 punts.

Però els efectes de la crisi econòmica com ja s'ha dit han repercutit de forma molt diferent en funció del sector d'activitat econòmica.

La forta masculinització dels sectors més afectats va produir que la taxa d'ocupació anual de les dones a Catalunya, durant el 2008, no tan sols continués creixent, sinó que supera en 3 punts l'objectiu europeu del 60% fixat per aquest col·lectiu.

Contràriament, la taxa d'ocupació anual masculina va perdre 2,6 punts el 2008 en referència al 2007, situant-se en el 78'6%

No obstant això, les mitjanes anuals, en un any com el 2008, amb dues meitats clarament diferenciades –en el primer semestre encara creixia l'ocupació– poden ser clarament enganyoses sobre la realitat i així doncs els efectes d'un any de crisi econòmica han minat de forma substancial els bons paràmetres anteriors.

A juny de 2009 l'EPA assenyala que la taxa global de l'ocupació a Catalunya de les persones entre 16 i 64 anys s'havia reduït fins el 65'9%.

Les dones es situaven per sota de l'objectiu europeu (59,1%) i els homes retrocedien fins el 70,5%.

Taxes d'ocupació a Catalunya entre les persones de 16 a 64 anys

	2007	2008	II tri 2009
Homes	81,2%	78,6%	70,5%
Dones	62,3%	63,1%	59,1%
Total	71,9%	69,6%	64,9%

Font: Idescat. EPA. Elaboració pròpia